

Kompleksloaga käitiste kontrolli teostamise koostööpõhimõtted ja menetlused

Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon on kokku leppinud juhinduda omavahelises koostöös süsteemsuse, koordineerituse ja kompleksluse põhimõtetest ning rakendada ühildatud menetlusprotsessi.

Käitiste korrapärase ülevaatusel aluseks on tööstusheite seaduse 7. peatükk – riiklik järelvalve.

Käitises teostatav kontroll jaguneb kaheks:

- 1) erakorraline kontroll – teostatakse kekkonnajärelevalve seaduses sätestatud korras, et enne uue loa väljaandmist, läbivaatamist või ajakohastamist uurida tõsised keskkonnavalaseid kaebusi, avariisid või vahejuhtumeid või loa nõuete täitmata jätmist. Käitaja peab tagama Keskkonnaametile kompleksloa nõuete läbivaatamisel juurdepääsu käitise tegevuskohale;
- 2) korrapärase kontroll – teostatakse riskihindamise käigus saadud sagedusega (12 kuud, 24 kuud, 36 kuud) kuid mitte sagedamini kui üks kord aastas. Kui avastatakse kompleksloa nõuete oluline rikkumine, viiakse kuue kuu jooksul ettekirjutuse tegemisest arvates läbi käitise järelkontroll.

Keskkonnavalane kontroll hõlmab:

- 1) käitaja poolt esitatavate aruannete ja heiteseire tulemuste analüüsi;
- 2) kontrollkäike käitisesse;
- 3) käitise sisemise aruandluse ja järeelmeetmeid käsitlevate dokumentide kontrollimist;
- 4) käitises kasutatava tehnika ja käitise keskkonnajuhtimissüsteemi, sealhulgas käitise omaseire piisavuse kontrolli;
- 5) vajaduse korral kontrollproovide võtmist ja -mõõtmiste tegemist.

Ettevõttes teostatav kontroll ühitatakse ajaliselts loa nõuete ülevaatamisega. Keskkonna-amet lähtub kompleksloa nõuete läbivaatamisel tööstusheite seaduse §-st 49.

Käitise korrapärase kontrolli sisaldab kolme järjestikkust etappi:

1. Käitise eelanalüüs:

- a) Kogutakse infot kohapealseks ülevaatusel;
- b) Selgitatakse välja oluline, millele käitise kohapealse ülevaatusel tähelepanu pöörata;
- c) Kontrollitakse käitise tegevust ülevaatusel eelneval perioodil.

Eelanalüüsi teostavad Keskkonnaameti kompleksloa spetsialistid ja Keskkonna-inspeksiooni inspektorid vastavalt Lisas 1 a ja b sätestatule.

Näiteks Keskkonnaamet hindab käitaja esitatud seiretulemusi, PVT nõuete asjakohasust ja sisse tulnud kaebuseid/teateid. Inspeksioon analüüsib esitatud kaebuseid/teateid ja käitaja tegevuse vastavust kompleksloale ja asjaomastele õigusaktidele üldisemalt. Enne käitise kohapealset ülevaatusel konsulteeritakse omavahel ning vaadatakse üle mõlemapoolsed eelanalüüsi tulemused. Eelanalüüsi tulemustest koostatakse üks terviklik eelanalüüsi tulemuste fail – käitise kohapealse ülevaatusel tulemused (Lisa 1 b), mis võetakse aluseks käitise kohapealse ülevaatusel.

2. Kohapealne ülevaatus

- a) Kontrollitakse kompleksloast ja õigusaktidest tulenevate nõuete täitmist (käitaja peab tõendama kõigi nõuete täitmist). Kontroll toimub visuaalse vaatluse ja käitaja dokumentatsiooni (nt ettekirjutuste ja tegevuskavade täitmine, jäätmete üleandmine, vee- ja toormekasutus, omaseire, meetmete rakendamine jms) ülevaatuse põhjal;
- b) Uuritakse eelanalüüsi käigus kogutud andmete (nt äkkheiteid, heitkoguste ületamised, puhastusseadme efektiivsus, kaebused jms) usaldusväärsust, selgitatakse seoseid käitise tegevusega ja tekkepõhjused;
- c) Vajadusel viiakse Keskkonnainspeksiooni poolt eelanalüüsi järelduste või käitise visuaalse vaatluse põhjal läbi indikatiivsed esmased mõõtmised – vesi, õhk, pinnas, soojuskadu, vibratsioon, lõhn, müra.
- d) Hinnatakse loa nõuete asja- ja ajakohasust.

3. Järeldused ja ettepanekud

Vaadatakse üle käitaja riskid ja vajadusel tehakse riskihindamise programmis muudatusi. Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon teevad vastavalt ülevaatuste tulemusele ettepanekuid järeltegevusteks. Järeltegevused võivad vajadusel olla alljärgnevad:

- Käitjale koostatakse ettekirjutus (KKI);
- Ettekirjutuse täitmise kontrollimiseks määratakse käitise järelkontrolli aeg (KKI).
- Algatakse keskkonnakompleksloa nõuete muutmine (KKA);
- Käitajalt nõutakse tegevuskava ja vajadusel muu info esitamist (KKA, KKI);
- Käitise tegevus peatatakse kuni käitaja tegevus vastab loa nõuetele (KKA või KKI)
- Kompleksloa kehtetuks tunnistamine (KKA)
- Väärteomenetluse algatamine (KKI)

Täpsemad juhised, ülevaatuse vormi täitmiseks on kirjeldatud dokumentides – ülevaatuse vorm ja ülevaatuse vormi täitmise juhend.

Korraliste ülevaatuste kokkulepimine käitajaga

Korrapärase keskkonnavalase kontrolli programmis on sätestatud käitiste ülevaatuste aeg poolaasta täpsusega. Täpsemad kokkulepped toimuvad KKI, KKA ja käitaja vahel aasta või poolaasta alguses.

1. KKA ja KKI lepivad aasta või poolaasta alguses kokku kuupäevalise täpsusega käitiste ülevaatuste ajad.
2. Seejärel teavitab Keskkonnainspeksioon ülevaatuse kuupäevast käitajat ning lisab ülevaatuse OKAS andmebaasi kalendrisse (on nähtav ka kompleksloa spetsialistile)
3. Erakorralisel juhtumil (KKI inspektori, kompleksloa spetsialisti haigus jms) korral lepatakse kokku uus ülevaatuse aeg.

Info kättesaadavuse, liikumise ja hoiustamise põhimõtted

Eelanalüüsi, kohapealse ülevaatuse ja järelduste/ettepanekute andmeid hoiustatakse OKAS andmebaasis. Käitise korralise ülevaatuse tulemused saadetakse Keskkonna-ministeeriumile avalikustamiseks.